

ילקוט מזרחי

כתב-יד לדניאל ויעקב

חוברת כ"ו
חשון תשל"ט
נובמבר 1978

77

ילקוט מזרחי

כ"ו

יהלום פזמונים

כתב-עת לחיבור ועיון

חברת כ"ו

חשון תשל"ט, נובמבר 1978

המ ע ר כ ת :

יהודה באואר, ישראל גוטמן, שלום חולבסקי,
יהודה טובין, אבא קובנר, רוז'קה קורצ'ק

© כל הזכויות שמורות

אין להעתיק או לתרגם דברים שמתפרסמים בכתב-העת
בשלמותם או בחלקם ללא נטילת רשות מן המערכת.

**יוצא לאור ע"י מורשת
בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ'
וספרית פועלים**

המערכת והמנהלה : תל-אביב, רחוב המאספים 9, טל' 267754

נדפס בישראל, דפוס ורד, תל-אביב

תוכן העניינים

צביה לובטקין-צוקרמן הימים האחרונים של גיטו וארשה 7

חקר

- יהודה באואר שליחותו של יואל בראנד 23
 ישעיהו ילינק השמדת סרבים, יהודים וצוענים בקרואטיה העצמאית 61
 חיים גניזי מספר הפליטים נרדפי הנאצים, יהודים ונוצרים, שמצאו מקלט בארצות-הברית בשנים 1933—1945 71
 דב לוין יהודי ליטא בצל הפורענות 83
 ישראל ביאלוסטוצקי התנאים בגיטו לודז' וחסולו 99

עיונים

- אברהם קורמן מסע-נדודים בחיפוש אחר האלוהים 115
 יעקב רבי השואה וצמצום, "הממד האלוהי" 133
 חיים שצקר מגמות בהוראת השואה בבית-הספר הישראלי 137

מקורות ועדויות

- פרדריק נן אויגן קורותי במחתרת ההולנדית האנטי-נאצית 145
 מרים יחיאלי בבת-כלא סובייטיים (1939—1940) 159

ספרים

- בנימין אקשטיין האוכלוסיה האזרחית באוסטרית ידעה על המתרחש במחנות-הריכוז 187

מי ומה בחוברת

צביה לובטקין-צוקרמן ז"ל

- עם פטירתה אנו מביאים בזה פרקים מדבריה משנת עלייתה ארצה (1946), בהם היא מגוללת את אשר ראתה ואת אשר עבר עליה בימים האחרונים של המרד בגיטו וארשה.

חקר

- יהודה כאוור, ראש המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים, בוחן תוך עדכון על סמך תיעוד חדש שהותר לפירסום בלונדון, את הרקע לשליחותו של יואל בראנד בהונגריה עם הצעת העיסקה הגרמנית, „משאיות תמורת דם“, תוך הגשת ראייה שיש בה מהשוני לגבי המקובל על פרשה זו.
- ישעיהו ילינק, מאוניברסיטת חיפה, העוסק בחקירת קורותיה של יהדות קרואטיה בשואה, מקדיש הפעם את מחקרו לגורלם של הסרבים, היהודים והצוענים תחת שלטונה של ממשלת-הבובות של „קרואטיה החופשית“.
- חיים גנזי, מאוניברסיטת בר-אילן, מסכם ומנתח את מדיניות-ההגירה של ארצות-הברית בשנים הגורליות ואת השפעתה על הצלחם של יהודים מאירופה הכבושה בידי הנאצים.
- דב לוי, מהמכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים, שהכין מחקר מקיף על היהודים בארצות הבאלטיות תחת השלטון הסובייטי, מתרכז כאן ביהדות ליטא בשנים 1940–1941, תוך עיון במסמכים סובייטיים רשמיים.
- ישראל ביאלוסטוצקי סוקר את החיים בגיטו היהודי בלודז' תחת הכיבוש הנאצי, את השלבים בחיסולו ואת גורלם של היהודים לאחר חיסולו.

עיון

- אברהם קורמן ויעקב רבי משתפים עצמם בחילופי-הדעות הנוקבים על מסתו של אלכסנדר דונט שהתפרסמה על דפי כתב-העת שלנו ועוררה עניין רב בנושאים שהיא העלתה.
- חיים שצקר מגיש את הערכתו לגבי המקובל במערכת החינוך בישראל בהקניית מודעות השואה וזה תוך הסתייגויות וביקורת והצעת גישה המומלצת על-ידו.

עדויות

- פרדריק ואן אויגן, מחסידי אומות העולם בהולנד, מספר על פועלו במסגרת הסיוע ליהודים והצלחתם בתקופת הכיבוש של מולדתו בימי מלחמת-העולם השנייה.
- מריה יחיאלי, מקיבוץ ניר-דוד, נמנתה על אנשי התנועה החלוצית והשומרית שנאבקו על קיומם בתקופת השואה בברית-המועצות. כאן היא מגוללת, על סמך רשימותיה מאותן שנים, את אשר עבר עליה בהימלטה מרובנה עיר-הולדתה שבפולין וכליאתה בבת-סוהר ובמחנות סובייטיים.

ספרים

- בנימין אקשטיין מוכיח, מתוך קריאה בספרים שהופיעו בגרמנית ועל-סמך בירורים שערך באוסטריה, שאוכלוסיית ארץ זו ידעה כל הזמן על השמדת היהודים על אדמתה.